

**Remigiusz Lewandowski
Dariusz Sochacki**

OSKARŻYCIEL PUBLICZNY

(materiał dydaktyczny)

Według stanu prawnego na grudzień 2008 roku

SŁUPSK 2008

Materiał opracowany w Zakładzie Prawa Szkoły Policji w Słupsku

Zespół redakcyjny: Grażyna Szot, Zenon Trzciniński

Projekt okładki: Marcin Jedynak

Druk: Andrzej Block

ISBN 83-88182-83-8

Wydawnictwo Szkoły Policji w Słupsku
Druk: Pracownia Poligraficzna SP Słupsk
Zam. 10/08. Nakład 100 egz.
Słupsk 2008

Spis treści

Wstęp	5
1. Uwagi ogólne	7
1.1. Organy i instytucje uprawnione do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego	7
1.2. Udział policjanta w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego	8
1.3. Rola oskarżyciela publicznego w toczącej się rozprawie	10
1.4. Wyłączenie oskarżyciela publicznego z rozprawy	11
2. Zakres czynności procesowych i pozaprosesowych wykonywanych przez oskarżyciela publicznego	12
2.1. Sporządzenie wniosku o ukaranie	12
2.2. Przygotowanie się do rozprawy	13
2.3. Udział w rozprawie	15
2.4. Mowa oskarżycielska	19
2.5. Sprawozdanie z rozprawy	21
3. Zaskarżanie rozstrzygnięć	22
3.1. Przyczyny odwoławcze	22
3.2. Apelacja i zażalenie	22
3.3. Kasacja	23
Aneks	26
Wzory pism procesowych	27
Mowy końcowe	34
Tablice poglądowe	37
Bibliografia	51

Wstęp

Bardzo ważnym zadaniem policjantów służb prewencyjnych jest zapobieganie wykroczeniom, zwalczanie ich oraz ściganie ich sprawców. W tym zakresie policjanci mają do swej dyspozycji szereg środków prawnych. Jednym z nich jest prawo do złożenia wniosku o ukaranie, który stanowi podstawę wszczęcia postępowania przed sądem grodzkim. Policja jest uprawniona wówczas do sprawowania funkcji oskarżenia poprzez udział jej przedstawiciela w charakterze oskarżyciela publicznego.

W strukturach organizacyjnych jednostek Policji nie ma wyodrębnionego stanowiska oskarżyciela publicznego. Zadanie to może zostać powierzone oficerom, aspirantom i podoficerom służb prewencyjnych zajmującym różne stanowiska służbowe. Oczywiście ze względu na wagę tej funkcji, spełnianą w toku postępowania, powinna ona być powierzana wyróżniającym się policjantom, którzy sumiennie, z dużym poczuciem odpowiedzialności i samodzielności wykonują swoje obowiązki, a przy tym mają cechy indywidualne, predysponujące ich do publicznych wystąpień, takie jak: swoboda wypowiedzi, dar przekonywania czy umiejętność rzeczowego przekazywania swoich twierdzeń. Nieodzownym wymogiem jest doskonała znajomość przepisów prawa wykroczeń i osobiste zainteresowanie tą dziedziną działalności służbowej. Funkcjonariusz wypełniający obowiązki oskarżyciela powinien na bieżąco śledzić fachowe wydawnictwa periodyczne, zapoznawać się ze zmianami, jakie następują w materialnym i procesowym prawie wykroczeń oraz procesowym prawie karnym, a także z wydawanymi dyrektywami i poleceniami służbowymi w tym zakresie. Dlatego też proces przygotowania się policjanta do pełnienia funkcji oskarżyciela publicznego jest dość złożony i wymaga dłuższego czasu.

Celem niniejszego opracowania jest przybliżenie czytelnikom problematyki zadań wykonywanych przez oskarżyciela przed postępowaniem przed sądem grodzkim, w jego trakcie i po zakończeniu. Przeznaczone jest zaś dla słuchaczy kursów wszystkich specjalności, w tym podstawowych realizowanych w Szkole Policji w Słupsku.

1. Uwagi ogólne

Oskarżycielem publicznym w postępowaniu przed sądem grodzkim jest ten, kto z mocy prawa jest uprawniony do pełnienia funkcji oskarżenia, a uściślając – do popierania wniosku o ukaranie. Podmioty wykonujące funkcje oskarżenia (oskarżyciel publiczny i oskarżyciel posiłkowy), jak również funkcje obrony (obwiniony) są określane jako strony procesowe. Oskarżyciel publiczny (i oskarżyciel posiłkowy) jest stroną czynną, a więc tą, która zgodnie z zasadą ciężaru dowodowego ma obowiązek udowodnienia winy obwinionemu.

1.1. Organy i instytucje uprawnione do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego

Zasadniczym oskarżycielem publicznym w sprawach o wykroczenia jest:

- 1) zawsze prokurator (art. 18 § 1 k.p.w.);
- 2) Policja, z wyjątkiem spraw, w których właściwy jest wyłącznie inspektor pracy (art. 17 § 2 k.p.w.), oraz spraw o wykroczenia popełnione przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu;
- 3) inspektor pracy w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika określonym w kodeksie pracy, a także w sprawach o inne wykroczenia związane z wykonywaniem pracy zarobkowej, jeżeli ustawa tak stanowi (art. 17 § 2 k.p.w.);
- 4) organ administracji rządowej lub samorządowej, organ kontroli państwowej i kontroli samorządu terytorialnego oraz straż gminna (miejska), jeżeli w zakresie swego działania ujawniły wykroczenie (art. 17 § 3 k.p.w.);
- 5) inna instytucja państwowa, samorządowa lub społeczna, której Rada Ministrów nadała uprawnienia oskarżyciela publicznego, określając zakres spraw, w których w ramach swego działania może występować z wnioskiem o ukaranie za ujawnione przez siebie wykroczenia (art. 17 § 4 k.p.w.);
- 6) organ, któremu ustawa szczególna nadała uprawnienia oskarżyciela publicznego:
 - a) strażnik leśny, nadleśniczy, zastępca nadleśniczego, inżynier nadzoru, leśniczy i podleśniczy (art. 47 ust. 2 pkt 8 i art. 48 *Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach* (t.j.: Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679));
 - b) strażnik Państwowej Straży Rybackiej (art. 23 ust. 1 pkt 5 *Ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym* (t.j.: Dz.U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750));
 - c) strażnik Państwowej Straży Łowieckiej (art. 39 ust. 2 pkt 8 *Ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie* (t.j.: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372));

- d) dyrektor parku narodowego i upoważniony przez niego funkcjonariusz Straży Parku (art. 102 ust. 3 i 4 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz.U. Nr 92, poz. 880));
- e) funkcjonariusz Straży Ochrony Kolei (art. 60 ust. 2 pkt 5 *Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym* (Dz.U. Nr 86, poz. 789));
- f) organy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 66 ust. 4 *Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz.U. Nr 137, poz. 887 w zw. z art. 17 § 3 k.p.w.));
- g) Rzecznik Praw Obywatelskich, choć nie działa on na dalszym etapie postępowania z pozycji strony.

1.2. Udział policjanta w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego

Zgodnie z § 72 zarządzenia nr 323 Komendanta Głównego Policji kierownik jednostki powinien zapewnić udział policjanta w charakterze oskarżyciela publicznego w rozprawie toczącej się przed sądem na podstawie wniosku o ukaranie złożonego przez Policję.

W ustępie 2 § 72 ww. zarządzenia stwierdza się, że udział policjanta w rozprawie w charakterze oskarżyciela publicznego zapewnia się, gdy rozpoznawane są sprawy o wykroczenia:

- zawierające znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu, popełnione przez sprawcę uprzednio karanego za podobne przestępstwo lub wykroczenie albo popełnione po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka;
- objęte postępowaniem przyspieszonym;
- w których uczestniczy obrońca;
- w których uczestniczy biegły powołany na wniosek Policji;
- w których przewiduje się orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów;
- w których Policja wniosła środek odwoławczy.

Szczególne role Policji w sprawach o wykroczenia polega na tym, że jako zasadniczy oskarżyciel publiczny jest zobowiązana występować nie tylko wobec własnych wniosków o ukaranie, ale także gdy wniosek ten pochodzi od innego podmiotu. Pamiętać należy, że z wnioskiem o ukaranie wystąpić może każdy, ale sam fakt złożenia wniosku nie daje jeszcze wnioskodawcy możliwości dalszego występowania w roli oskarżyciela. W tę rolę mogą zawsze wcielić się prokuratorzy i funkcjonariusze Policji, a pozostałe organy, gdy złożyły wniosek o ukaranie w zakresie swego działania, nie zaś w każdej sprawie. Stąd też *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych* nakazuje w § 288 zawiadomić Policję o rozprawie wokandą, a innych oskarżycieli odrębnym zawiadomieniem:

§ 288. O terminach rozpoznawania spraw na rozprawach lub na posiedzeniach zawiadamia się oskarżyciela publicznego przez doręczenie mu wokandy, które powinno

nastąpić bezzwłocznie po jej sporządzeniu, najpóźniej w ciągu 7 dni przed wyznaczonym terminem rozpoznania sprawy. W przypadkach pilnych sąd może dokonać zawiadomienia w inny sposób.

§ 274 ust. 1. Prezes sądu, po wpłynięciu aktu oskarżenia (wniosku o rozpoznanie) albo wniosku o ukaranie, wydaje pisemne zarządzenie o:

- 1) zarejestrowaniu sprawy we właściwym repertorium pod kolejnym numerem;
- 2) wszczęciu postępowania w sprawach o wykroczenia;
- 3) określeniu terminu przedawnienia karalności czynu;
- 4) wyznaczeniu sędziego lub sędziów do rozpoznania sprawy ze wskazaniem sędziego przewodniczącego składu orzekającego oraz sędziego sprawozdawcy w sprawach rozpoznawanych przez sąd okręgowy;
- 5) rozpoznaniu sprawy we właściwym trybie;
- 6) po dokonaniu przez przewodniczącego wydziału czynności, o których mowa w § 277 ust. 1 – o doręczeniu jego odpisu oskarżonym i ich obrońcom, jeżeli zostali ustanowieni.

§ 277 ust. 1. Przewodniczący wydziału w terminie 14 dni od wpłynięcia aktu oskarżenia dokonuje wstępnej kontroli tego aktu w celu ustalenia, czy nie zachodzą braki formalne bądź czy nie istnieje potrzeba skierowania sprawy na posiedzenie w celu rozstrzygnięcia innych kwestii wskazanych w art. 339 k.p.k.

Ponieważ oskarżycielem publicznym jest Policja, organ procesowy powinien zbadać, czy stawiający się jest funkcjonariuszem Policji. To samo odnosi się do pozostałych oskarżycieli, jednakże gdy oskarżycielem ma być określony organ, np. zarząd, dyrektor, czy ogólnie mówiąc „organ administracji”, osoba stawająca winna mieć stosowne upoważnienie lub być wyraźnie wskazanym podmiotem, np. dyrektorem parku narodowego.

Mimo wielości podmiotów, które mogą działać przed sądem grodzkim w charakterze oskarżyciela publicznego, w samym postępowaniu funkcję tę może pełnić tylko jeden podmiot, a udział organu, który złożył wniosek o ukaranie, wyłącza od udziału Policję. W roli oskarżyciela zawsze może wystąpić prokurator. Wniosek o ukaranie może złożyć w myśl przepisów Rzecznik Praw Obywatelskich, choć nie działa on w dalszym postępowaniu z pozycji strony. Należy przy tym zaznaczyć, że gdyby w postępowaniu chciał wziąć udział prokurator, to ma on pierwszeństwo przed innymi oskarżycielami. Jeżeli podmiot, który może być oskarżycielem, złożył wniosek o ukaranie i nie stawi się na rozprawę, funkcję tę może pełnić Policja. Warto dodać, że kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia nie przewiduje obowiązkowego udziału oskarżyciela w rozprawie. Tak więc, jeżeli oskarżyciel był prawidłowo powiadomiony, a nie stawił się, postępowanie może toczyć się pod jego nieobecność.

1.3. Rola oskarżyciela publicznego w toczącej się rozprawie

Oskarżyciel publiczny odgrywa szczególną rolę w procesie, gdyż nie działa w prywatnym interesie, lecz w interesie społecznym. Jako reprezentant interesu publicznego może dojść do wniosku, że dalsze popieranie przez niego obwinienia nie ma racji bytu, zwłaszcza sytuacji, gdy ma on popierać cudzy wniosek o ukaranie. Dlatego ustawa pozwala na odstąpienie od popierania wniosku, jednakże nie wiąże to sądu. Chodzi o to, że po wniesieniu skargi jej dysponentem jest sąd grodzki i tylko on może rozstrzygnąć o jej zasadności. W razie odstąpienia oskarżyciela publicznego sąd winien rozważyć powody, jakie oskarżyciel podaje, odstępując od obwiniania, mogą się w nich bowiem kryć sytuacje wskazujące na potrzebę stosownej decyzji sądu. Jeżeli zatem oskarżyciel wywodzi, że doszło do przedawnienia orzekania, i rzeczywiście tak jest, sąd musi umorzyć proces, ale nie z powodu odstąpienia, lecz z uwagi na przedawnienie. Gdyby zaś oskarżyciel uznał, że obwiniony jest niewinny lub brak dowodów jego winy, to sąd, o ile podzieli tę opinię, uniewinnia obwinionego, a gdy ma odmienne zdanie, podejmuje po zakończeniu postępowania dowodowego stosowne rozstrzygnięcie. Odstępując od popierania wniosku o ukaranie, oskarżyciel nie uniemożliwia tym czynem dalszego toku procesu.

Co prawda oskarżyciel publiczny może odstąpić od oskarżania w sytuacjach wyżej opisanych, jednak, jeżeli postępowanie dowodowe wykaże, że wniosek o ukaranie jest oczywiście niezasadny, powinien nie tyle odstąpić od oskarżania, ile wniesić o uniewinnienie, a nawet w wypadku orzeczenia skazującego może składać środki zaskarżenia na korzyść ukaranego. W sytuacji przedawnienia oskarżyciel powinien wniesić o umorzenie postępowania zamiast odstępować od oskarżenia.

Oskarżyciel publiczny zobowiązany jest do obiektywizmu, dlatego podlega wyłączeniu od udziału w rozprawie z tych samych powodów, z jakich następuje wyłączenie sędziego. Zasada obiektywizmu to dyrektywa nakazująca organom procesowym obiektywny stosunek do sprawy i jej uczestników, z wyłączeniem jakichkolwiek uprzedzeń, stronniczości czy ukierunkowanego z góry nastawienia. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia ujmuje tę zasadę w art. 4 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w., a niekiedy określa ją mianem zasady bezstronności, co może sugerować odnoszenie jej jedynie do wzajemnych stosunków organu i stron procesowych. Tymczasem zasada ta wymaga w istocie obiektywizmu w stosunku do samej sprawy, dowodów, czynności wyjaśniających itd. Organ procesowy jest więc zobligowany do bezstronnego rozpatrywania wniosków dowodowych stron, uwzględniania okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i niekorzyść obwinionego, obiektywnego analizowania poszczególnych środków dowodowych i rozpatrywania środków zaskarżenia, niezależnie od tego, w jakim kierunku owe środki oddziałują i od kogo pochodzą.

1.4. Wyłączenie oskarżyciela publicznego z rozprawy

Artykuł 19 § 1 k.p.w. dopuszcza wyłączenie oskarżyciela publicznego z postępowania przed sądem grodzkim – w tej sytuacji stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z art. 40 § 1 pkt 1–4 i 6, § 2 oraz art. 41 i 42 k.p.k. z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie jest oskarżyciel publiczny, jeżeli:

- sprawa dotyczy go bezpośrednio;
- jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;
- był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły;
- brał udział w zaskarżaniu.

W § 2 art. 40 k.p.k. ustawodawca określił, że powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli. Ponadto wyłączenie oskarżyciela publicznego może nastąpić w myśl art. 41 § 1 k.p.k., jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.

Wniosek o wyłączenie po rozpoczęciu przewodu sądowego pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

Interpretując art. 42 § 1 i 2 k.p.k., należy stwierdzić, iż wyłączenie oskarżyciela publicznego następuje na jego żądanie, z urzędu albo na wniosek strony. W przypadku gdy oskarżyciel uzna, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy prawa, czyli zachodzą okoliczności opisane w art. 40, wyłącza się sam ze sprawy, składając oświadczenie na piśmie do akt, a na jego miejsce wstępuje inny oskarżyciel.

Oskarżyciel publiczny, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. (istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie), może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie i powstrzymać się od udziału w sprawie; jest jednak obowiązany przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki.

Poza wypadkiem określonym w § 2 art. 42 k.p.k. o wyłączeniu zawsze orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie. W art. 48 § 1 k.p.k. ustawodawca stwierdza, że o wyłączeniu oskarżyciela publicznego orzeka sąd prowadzący postępowanie lub bezpośrednio przełożony. Jednocześnie zgodnie z § 2

art. 48 k.p.k. wszystkie czynności dokonane przez osobę podlegającą wyłączeniu, zanim ono nastąpiło, nie są z tej przyczyny bezskuteczne; jednakże czynność dowodową należy na żądanie strony, w miarę możliwości, powtórzyć.

Ogólnym celem udziału policjanta w charakterze oskarżyciela publicznego w toczącej się przed sądem rozprawie jest dbanie o to, by naruszony interes społeczeństwa znalazł właściwą rekompensatę w wydanym przez sąd grodzki orzeczeniu. Obok tak określonego celu ogólnego można mówić o celach szczególnych. Z całą pewnością celem takim jest zapewnienie pełnej realizacji zasady prawdy obiektywnej poprzez udzielenie sądowi grodzkiemu pomocy w wydaniu trafnego orzeczenia, zgodnego ze społecznym odczuciem sprawiedliwości. Pomoc ta wyrażać się powinna w bezstronnym określeniu charakteru wykroczenia, osobowości sprawcy i społecznego niebezpieczeństwa popełnionego czynu. Cel ten oskarżyciel może zrealizować, wykorzystując prawa nadane mu przez przepisy. Innym szczególnym celem udziału oskarżyciela publicznego w postępowaniu jest prewencyjne, wychowawcze oddziaływanie na uczestników postępowania i zgromadzoną w sali rozpraw publiczność. Zapewnia jej aktywna postawa funkcjonariusza Policji jako oskarżyciela w czasie całej rozprawy oraz dobrze przygotowane i umiejętnie wygłoszone przemówienie oskarżycielskie.

Wymienione wyżej cele oskarżyciel publiczny realizuje poprzez wykonywanie określonych czynności procesowych. Zakres tych czynności obejmuje:

- a) sporządzenie wniosku o ukaranie;
- b) udział w rozprawie;
- c) zaskarżanie rozstrzygnięć i udział w postępowaniu sądowym dotyczącym orzeczeń w sprawach o wykroczenia;
- d) inne czynności oskarżyciela:
 - odstąpienie od popierania wniosku o ukaranie;
 - interesowanie się wykonywaniem rozstrzygnięć.

2. Zakres czynności procesowych i pozaprocesowych wykonywanych przez oskarżyciela publicznego

2.1. Sporządzenie wniosku o ukaranie

Wniosek o ukaranie może być skierowany do sądu grodzkiego, jeżeli zaistnieją okoliczności warunkujące dopuszczalność postępowania w sprawie o konkretne wykroczenie.

Sporządzenie wniosku o ukaranie poprzedzają czynności o charakterze administracyjno-porządkowym i procesowym, takie jak legitymowanie, typowanie osób (np. świadków), przesłuchanie świadków, przeszukanie osób, pomieszczeń i rzeczy, obejrzenie terenu, zasięganie informacji o sprawcy, jego warunkach materialnych i osobistych czy przesłuchanie osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do wystąpienia przeciwko niej z wnioskiem o ukaranie.

Informacje te dostarczają danych, które są niezbędne do podjęcia decyzji, czy w konkretnym przypadku należy sporządzić wniosek o ukaranie, czy też odstąpić od tej czynności.

Wniosek o ukaranie pochodzący od oskarżyciela publicznego powinien zgodnie z art. 57 § 2–5 k.p.w. spełniać określone wymogi formalne i zawierać takie informacje, jak:

- imię i nazwisko oraz adres obwinionego, a także inne dane niezbędne do ustalenia jego tożsamości;
- określenie zarzucanego obwinionemu czynu ze wskazaniem miejsca, czasu, sposobu i okoliczności popełnienia oraz wysokości wyrządzonej szkody;
- wskazanie dowodów;
- imię i nazwisko oraz stanowisko sporządzającego wniosek;
- kwalifikacja prawna czynu;
- miejsce zatrudnienia obwinionego i w miarę możliwości dane o jego warunkach materialnych, osobistych i rodzinnych;
- dane o pokrzywdzonych, o ile ich ujawniono;
- wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy;
- dane dotyczące uprzedniego skazania obwinionego za podobne przestępstwo lub wykroczenie;
- adresy świadków i pokrzywdzonych (tylko do wiadomości sądu).

Wniosek o ukaranie przed przesłaniem do sądu grodzkiego, wraz z aktami sprawy i ze znajdującym się w nich materiałem dowodowym, powinien być sprawdzony i podpisany przez organ kierujący wnioskiem lub przez upoważnioną przez ten organ osobę oraz wpisany do rejestru spraw o wykroczenia. Policjant, który sprawuje funkcję oskarżyciela publicznego, powinien interesować się realizowanymi czynnościami w sprawach o wykroczenia, dzieląc się swym doświadczeniem z funkcjonariuszami prowadzącymi postępowanie, aby zebrany materiał dowodowy umożliwił wydanie rozstrzygnięcia w toku pierwszej rozprawy.

2.2. Przygotowanie się do rozprawy

Policjant, który ma wystąpić w charakterze oskarżyciela publicznego, otrzymuje wokandę, tj. wykaz spraw rozpoznawanych w danym dniu przez określony organ orzekający. Na podstawie wokandy dowiadyuje się o terminie rozpraw, o liczbie spraw rozpoznawanych, o nazwiskach obwinionych i kwali-

fikacjach prawnych zarzucanych im czynów. Od tej chwili powinien zaplanować zakres czynności, jakie musi wykonać, aby przygotować się do rozprawy. Czynności te będą zależeć od rodzaju spraw, ogólnej wiedzy oskarżyciela o naruszonym przepisie i jego kwalifikacji prawnej, o zdarzeniu i jego okolicznościach oraz o osobie obwinionego.

Spśród różnorodnych przedsięwzięć organizacyjno-wykonawczych niezbędne jest przede wszystkim zaznajomienie się z materiałami sprawy znajdującymi się w sądzie grodzkim. Oskarżyciel publiczny powinien zgłosić się do sekretariatu sądu grodzkiego i poprosić o udostępnienie akt spraw wykazanych na przydzielonej mu wokandzie. Wypada zwrócić uwagę, że korzystniej jest zapoznać się z materiałami wcześniej, a nie w dniu rozpatrywania sprawy. W tym bowiem dniu najczęściej zapoznaje się z nimi obwiniony lub jego obrońca. Zbyt późne wykonanie tej czynności przez oskarżyciela może ponadto uniemożliwić mu ewentualne dokonanie czynności uzupełniających, wymagających niezbędnych ustaleń służbowych czy procesowych.

Przeglądając akta sprawy, należy szczególnie dokładnie zapoznać się z treścią wniosku o ukaranie i załączonym do niego materiałem dowodowym. Wszystkie rubryki wniosku o ukaranie muszą być wypełnione w sposób czytelny i wyczerpujący, przy czym ważność rubryk jest stopniowana w zależności od ich znaczenia. Niewyraźnie zapisane np. nazwisko obwinionego lub adres zamieszkania mogą uniemożliwić ustalenie sprawcy wykroczenia. Nie powinno jednak w żadnym wypadku zdarzyć się, ażeby niektóre rubryki nie zostały wypełnione lub były wypełnione nieprawidłowo. Każdy oskarżyciel publiczny zapoznając się z aktami sprawy, sprawuje zatem jednocześnie ostateczną kontrolę służbową nad sprawą przekazaną do sądu grodzkiego.

Większe trudności praktyczne może sprawiać ocena materiału dowodowego, w której należy odnieść się nie tylko do jego wszechstronności, znaczenia dla możliwości potwierdzenia zarzutu, obiektywności, ale także do formy jego zabezpieczenia. Przykładowo, nie jest możliwe dokonanie właściwej oceny tego materiału, jeżeli brakuje protokołów przesłuchań osoby podejrzanej i świadków zdarzenia, a wskazani są jedynie świadkowie, którzy będą przesłuchiwani przez sąd w czasie rozprawy.

W zależności od rzeczywistych potrzeb oskarżyciel publiczny powinien więc:

- odnotować kwestie, które budzą jego wątpliwości i które powinien wyjaśnić z funkcjonariuszem sporządzającym wniosek o ukaranie;
- odnotować, jakie problemy wymagają uzupełnienia do czasu rozpoczęcia rozprawy, w celu zajęcia się nimi osobiście lub w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami, szczególnie ze sporządzającym wniosek o ukaranie lub dzielnicowym, w którego rejonie służbowym zamieszkuje obwiniony;
- odnotować najważniejsze kwestie, które należy wyeksponować w postępowaniu dowodowym poprzez stawianie wniosków dowodowych lub zadawanie pytań obwinionemu, świadkom i biegłemu.

Wśród wielu czynności wymagających interwencji oskarżyciela po przejrzeniu akt do typowych należą:

- poprawianie treści zarzutu przez wskazanie sposobu działania (zaniechania) sprawcy przy popełnieniu czynu zabronionego czy uzupełnienie kwalifikacji prawnej czynu przez dodanie innego przepisu naruszonego przez sprawcę lub przepisu wykonawczego (rozporządzenia, zarządzenia), którego podanie jest niezbędne przy tzw. blankietowych przepisach karnych;
- wyjaśnienie znaczenia czynu w porównaniu do znamion zawartych w naruszonym przepisie prawa, np. działanie umyślne lub nieumyślne, wskazanie istnienia w czynie znamion wykroczenia czy występowania ujemnych przesłanek procesowych (art. 5 k.p.w.);
- ustalenie dodatkowych świadków zdarzenia w celu wzmocnienia dowodów oskarżenia, przesłuchanie świadków na protokół czy uzyskanie danych o trybie życia obwinionego i jego karalności;
- uporządkowanie kolejności przedstawiania dowodów i sposobu ich wykorzystania na poparcie oskarżenia, tak aby wystąpienie rozpocząć od tzw. dowodów mocnych – przekonujących, eliminujących wartość kłamliwych wyjaśnień obwinionego i innych dowodów strony przeciwnej mających nastąpić w dalszej części postępowania.

Wszystkie powyższe wstępne czynności oskarżyciela publicznego powinny przewidywać przebieg rozprawy, zwłaszcza postępowania dowodowego, a jednocześnie umożliwić aktywny wpływ na przebieg rozprawy i osiągnięcie zakładanych celów działalności oskarżycielskiej.

Kolejną nieodzowną czynnością, jaką powinien wykonać oskarżyciel, jest ustalenie rodzaju i wysokości kary, której będzie żądał w stosunku do obwinionego.

2.3. Udział w rozprawie

Zadaniem oskarżyciela publicznego jest ochrona interesu społecznego poprzez praworządne i bezstronne ustalenie stanu faktycznego zdarzenia oraz przyczynienie się do sprawiedliwego rozstrzygnięcia prawa. Obowiązek aktywnego uczestnictwa w rozprawie oraz pełne wykorzystanie uprawnień nadanych mu przez przepisy mają służyć temu zadaniu. Należy w związku z tym wymienić prawo oskarżyciela do:

- umieszczenia we wniosku o ukaranie, za zgodą obwinionego przesłuchanego uprzednio w toku czynności wyjaśniających w trybie art. 54 § 6 k.p.w., wniosku o skazanie obwinionego za zarzucany mu czyn bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego albo odstąpienie od wymierzenia kary lub środka karnego (art. 58 § 1 k.p.w.);
- składania wniosków i innych oświadczeń na piśmie albo ustnie do protokołu (art. 116 k.p.k. w zw. z art. 38 k.p.w.);

- wzięcia udziału w czynności procesowej (art. 117 k.p.k. w zw. z art. 38 k.p.w.);
- przeglądania akt sprawy i sporządzania odpisów (art. 156 § 1 k.p.k. w zw. z art. 38 k.p.w.);
- składania wniosków dowodowych (art. 39 k.p.w.);
- powiadomienia o terminie posiedzenia wymienionego w art. 60 § 1 pkt 1, 2, 3 i 5 i wzięcia w nim udziału (art. 60 § 2 k.p.w.);
- zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności rozprawy (art. 363 k.p.k. w zw. z art. 70 § 5 k.p.w.);
- wypowiedzenia się co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu (art. 367 k.p.k. w zw. z art. 70 § 5 k.p.w.);
- wystąpienia z wnioskiem o zaoczne rozpatrzenie sprawy (art. 71 § 4 k.p.w.);
- zadawania pytań bezpośrednio wszystkim uczestnikom postępowania (art. 77 k.p.w.);
- wzięcia udziału w oględzinach i zapoznania się z dowodem rzeczowym przeprowadzonym przez sąd (art. 396 § 3 k.p.k. w zw. z art. 81 k.p.w.);
- przemówienia końcowego i wnioskowania co do winy i kary obwinionego (art. 406 k.p.k. w zw. z art. 81 k.p.w.);
- złożenia w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony, wymienionego podmiotu oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia (art. 422 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.w.);
- złożenia apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji (art. 103 § 2 k.p.w.);
- składania zażaleń (art. 103 § 3 k.p.w.).

Do obowiązków oskarżyciela publicznego należy zaliczyć:

- 1) wyłączenie się z rozprawy, jeżeli zachodzą warunki wymienione w art. 40 § 1 pkt 1–4 i 6, § 2 oraz art. 41 i 42 k.p.k. (art. 19 § 1 k.p.w.);
- 2) zawiadomienie ujawnionego pokrzywdzonego o przesłaniu wniosku o ukaranie ze wskazaniem sądu, do którego wniosek skierowano, i z pouczeniem o uprawnieniach (art. 26 § 1 k.p.w.);
- 3) obowiązki wynikające z roli procesowej oskarżyciela publicznego:
 - a) popieranie w interesie publicznym wniosku o ukaranie;
 - b) aktywne uczestnictwo w rozprawie;
 - c) działanie na rzecz obiektywnego i wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy.

Dążenie do wydania przez sąd grodzki takiego właśnie orzeczenia jest obowiązkiem funkcjonariusza. Obowiązki jego to także działanie zgodne z zasadą obiektywizmu i rezygnacja z dążenia do ukarania sprawcy za wszelką cenę na korzyść osiągnięcia orzeczenia wywierającego największy wpływ wychowawczy. Gdyby np. postępowanie dowodowe nie dostarczyło wystarczających dowodów winy lub wykazało bezzasadność oskarżania, obowiązkiem oskarży-

ciela jest odstąpienie od dalszego popierania wniosku o ukaranie. Nie jest to co prawda decyzja wiążąca dla sądu, jednak powinna być uwzględniona w kwestii toczącej się rozprawy.

Do obowiązków oskarżyciela publicznego obok czynności związanych bezpośrednio z postępowaniem należy również ujawnianie uchybień i nieprawidłowości w przygotowaniu materiałów dla sądu grodzkiego, a następnie informowanie o tym przełożonych w celu podniesienia poziomu pracy podległych funkcjonariuszy Policji.

Sprawy organizacyjno-porządkowe związane z prawidłowym sprawowaniem funkcji oskarżyciela publicznego powinny uwzględniać następujące postępowanie:

- na rozprawę oskarżyciel zgłasza się w umundurowaniu służbowym (w nienagannym stanie pod względem czystości i ogólnego wyglądu) i z takim wyprzedzeniem, ażeby wejść na salę rozpraw w chwili wywołania sprawy;
- na sali rozpraw powinien przedstawić się sędziemu, okazując jednocześnie wokandę stanowiącą dowód upoważniający do wystąpienia w roli oskarżyciela, a następnie zająć miejsce z boku stołu po prawej stronie sędziego;
- za każdym razem, gdy zwraca się do organu orzekającego, powinien wstać i przyjąć postawę wyprostowaną, wyrażającą własną godność i szacunek dla organu i innych uczestników postępowania; to samo odnosi się do wszystkich wypadków, w których oskarżyciel zabiera głos.

Kierując wypowiedź do sądu czy też do osób przesłuchiwanym, należy używać prawidłowych zwrotów, np.:

- „proszę wysoki sąd o zezwolenie na zabranie głosu w celu zgłoszenia wniosku w kwestii...”;
- „zgłaszam wniosek o...”;
- „proszę sąd o wyrażenie zgody na zadanie pytania świadkowi”;
- „proszę świadka, aby powiedział wysokiemu sądowi, czy...”;
- „proszę, aby obwiniony wyjaśnił sądowi...”;
- „proszę wysoki sąd o skorzystanie z uprawnień wynikających z art. 55 k.p.w. i odczytanie protokołu zeznań świadka złożonych w toku wykonywania przez Policję czynności wyjaśniających”;
- „proszę wysoki sąd o przyjęcie i rozpatrzenie zażalenia w sprawie zasadności uchylenia mojego pytania skierowanego do...”.

Należy unikać wyrażen typu: „pani sędzio”, „proszę pani” lub „proszę pana” oraz sformułowania „świadek kłamał”. Należy posługiwać się zwrotami „nie mówi prawdy” lub „rozmija się z prawdą”, a gdy zeznania świadka są zdaniem oskarżyciela wyraźnie nieprawdziwe i wyczerpują znamiona art. 233 § 1 k.k., można wystąpić do sądu o wszczęcie postępowania za składanie fałszywych zeznań.

Śledząc uważnie przebieg rozprawy, oskarżyciel powinien weryfikować swoje przewidywania ze stanem faktycznym i zgłaszać stosowne wnioski

mające wpływ na dalszy tok postępowania – już we wstępnej części rozprawy. Składane wnioski mogą dotyczyć sposobu potraktowania nieobecności osób prawidłowo wezwanych na rozprawę i rodzaju podjęcia w związku z tym decyzji (np. przymusowego doprowadzenia, nałożenia kary pieniężnej) lub stwierdzenia istnienia lub nieistnienia przeszkód procesowych do rozpoznania sprawy. Zawsze oskarżyciel powinien zgłosić wniosek o stwierdzenie istnienia przeszkód do rozpoznania sprawy, gdy ujawnił wystąpienie ujemnych przesłanek procesowych (art. 5 k.p.w.).

W dalszym ciągu wstępnej części rozprawy należy wykorzystać możliwości zgłoszenia wszelkich wniosków o charakterze dowodowym. Trzeba przede wszystkim przekazać przyniesione ze sobą dokumenty i wnosić o ich załączenie do listy dowodów oraz o przesłuchanie dodatkowych świadków przybyłych na rozprawę czy też takich, których należy wezwać. W zależności od potrzeb można wnosić o zarządzenie przerwy lub odroczenie rozprawy. Należy także ustosunkować się do wniosków strony przeciwnej, argumentując ich oddalenie (np. dążenie przez nią do zbędnego gmatwania sprawy lub jej niepotrzebnego opóźnienia). Na tym etapie rozprawy możliwe jest wniesienie wniosku o osobiste wyłączenie się z oskarżania (art. 18 i 28 § 4 k.p.w.).

W końcowej części rozprawy, tj. w czasie wykonywania zarządzenia sądu o opuszczeniu przez świadków sali rozpraw, należy dopilnować, by wszyscy świadkowie wykonali polecenie sądu, a w razie zauważenia nieprawidłowości trzeba wnieść o ponowne skierowanie polecenia do konkretnych osób.

Szczególnej uwagi ze strony oskarżyciela wymaga postępowanie dowodowe. Przysłuchując się uważnie wyjaśnieniom obwinionego, należy przygotować sobie pytania na podstawie tych wyjaśnień i notatek poczynionych w toku przygotowania się do rozprawy. Pytania zgłasza się za zgodą sądu lub na jego wezwanie bezpośrednio po zakończeniu przesłuchania przez sąd. Niezbędne jest również sukcesywne zgłaszanie wniosków w sprawie kolejności przeprowadzania dowodów, tj. odczytywania dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, zapoznania się z dowodami rzeczowymi oraz przesłuchania świadków, ich konfrontacji ze sobą itp. Należy zwrócić uwagę, aby świadkowie, którzy złożyli zeznania, nie opuszczali sali rozpraw, a jeżeli tak postępują, konieczne staje się przeciwdziałanie temu przez zgłoszenie stosownego wniosku.

Wywieranie wpływu na sprawny i korzystny dla siebie przebieg rozprawy pozostanie nieskuteczne, jeżeli oskarżyciel nie będzie na bieżąco analizować poszczególnych dowodów, zwłaszcza przesłuchań świadków. Może się wtedy okazać, że niektóre okoliczności sprawy, np. konkretne zachowanie sprawcy, jego stan trzeźwości, publiczny charakter działania, nie zostaną dostatecznie udowodnione, co będzie miało niekorzystne następstwa w postaci uniewinnienia faktycznego sprawcy lub wymierzenia mu kary niewspółmiernie niskiej do stopnia zawinienia i społecznego niebezpieczeństwa czynu. Oskarżyciel nie może biernie oczekiwać, że świadek sam zezna to, co uzna za stosowne, ale

musi być spostrzegawczy i wykazać dużą aktywność w eksponowaniu okoliczności mających wpływ na orzekanie.

Podobnie przedstawia się sprawa z innymi kwestiami podlegającymi rozpoznaniu, np. ze zmianą kwalifikacji prawnej czynu. Jeżeli materiały dowodowe ujawnione na rozprawie wskazują, że czyn należy zakwalifikować z innego przepisu prawnego lub uzupełnić kwalifikację o przepis dodatkowy, oskarżyciel powinien z własnej inicjatywy zgłosić odpowiedni wniosek.

Zdarzyć się może i tak, że dopiero po pewnym czasie oskarżyciel uzmysłowi sobie, iż przy przeprowadzaniu określonego dowodu nie wyeksponował należycie pewnych okoliczności, np. zadał nietrafne pytanie świadkowi, a następne pytanie uzupełniające zostało uchylone przez sędziego, czy też nie zgłosił jako dowodów określonych dokumentów. Mogło się również zdarzyć, że oddalono jego wniosek dowodowy, którego przeprowadzenie okazuje się nieodzowne. W takich wypadkach należy wstrzymać się do czasu zakończenia postępowania dowodowego i przed jego zamknięciem wnieść o jego uzupełnienie. Z chwilą zamknięcia postępowania dowodowego wszelkie wnioski dowodowe, nawet w pełni słuszne, pozostają bez rozpatrzenia. Jedynym odstępstwem jest wypadek, w którym następuje zmiana kwalifikacji prawnej, i wtedy może dojść do wznowienia postępowania dowodowego. Ma to miejsce wówczas, gdy zmiana następuje po końcowych przemówieniach stron.

Dodatkową kwestią, na którą oskarżyciel powinien zwracać uwagę, jest protokołowanie przebiegu rozprawy. Zdarza się, że formułowane przez sędziego zapisy są zbyt lakoniczne, pomijane są całe fragmenty zeznań i wystąpień uczestników postępowania. Należy w razie potrzeby zaznaczyć w sposób wyraźny, że prosi się o dosłowne lub dokładne protokołowanie wypowiedzi własnej lub innego uczestnika postępowania. Można też zwrócić się do sądu z prośbą o odczytanie fragmentu protokołu przez protokolanta. W wypadku niewłaściwego zapisu trzeba wnieść o jego poprawienie lub uzupełnienie.

Funkcjonariusz występujący w charakterze oskarżyciela przed sądem powinien pamiętać o tym, że jest reprezentantem organów Policji, a w szczególności swojej jednostki macierzystej. Rodzi to obowiązek takiego działania w toku postępowania, by swą aktywnością i postawą kształtować autorytet Policji w społeczeństwie.

2.4. Mowa oskarżycielska

Przemówienie jest wygłaszane przez oskarżyciela publicznego po zakończeniu postępowania. Jest to także podsumowanie całości postępowania ze stanowiska oskarżenia. Funkcjonariusz, który dokładnie przygotował się do udziału w rozprawie, z przemówieniem tym nie będzie miał trudności.

Przemówienie oskarżycielskie, czyli mowa oskarżycielska, winna się składać z trzech części: wstępu, osnowy i zakończenia.

- 1. Wstęp.** Na tym etapie oskarżyciel precyzuje swoje stanowisko w sprawie, określając, czy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w dalszym ciągu popiera wniosek o ukaranie, czy też rezygnuje z tego.
- 2. Osnowa (rozwińcie).** Jest to widziany oczami oskarżyciela obraz sprawy, ustalony na podstawie przeprowadzonych dowodów. Oskarżyciel powinien:
 - przedstawić pełny przebieg zdarzenia z uwypukleniem roli obwinionego jako sprawcy czynu;
 - ustosunkować się do złożonych przez świadków zeznań, oceniając ze swego punktu widzenia ich wiarygodność i wagę (wskazanie ewentualnych sprzeczności w wypowiedziach uczestników postępowania dowodowego);
 - zająć stanowisko w sprawie innych dowodów ujawnionych w postępowaniu;
 - wskazać okoliczności obciążające, wykazać społeczne niebezpieczeństwo czynu;
 - przedstawić charakterystykę obwinionego;
 - omówić stosunek obwinionego do sprawy zaprezentowany na rozprawie;
 - wskazać okoliczności łagodzące;
 - podać kwalifikację prawną czynu.
- 3. Zakończenie.** Należy w nim przedstawić umotywowany wniosek określający rodzaj i wysokość kary. Trzeba wyraźnie podkreślić, iż oskarżyciel publiczny nie musi składać wniosków dotyczących ewentualnej kary. Złożenie takich wniosków jest wyrazem wewnętrznego odczucia i zaangażowania oskarżyciela, przy czym składając je, powinien on pamiętać nie tylko o wniosku dotyczącym kary, ale także o nawiązce i środkach karnych – wtedy, gdy są one obligatoryjne albo fakultatywne.

Przemówienie końcowe nie może być ani zbyt lakoniczne, ani zbyt monotonne i długie.

Sprawą oczywistą jest, że mowa oskarżycielska nastąpi tylko w wypadku zasadności oskarżania. Jeżeli jednak w trakcie przewodu sądowego okaże się, że obwiniony wykroczenia nie popełnił lub za dokonany czyn nie ponosi winy, to konieczne staje się wniesienie wniosku o umorzenie postępowania lub uniewinnienie obwinionego.

Wnioski końcowe muszą być konkretne, oskarżyciel publiczny nie może używać zwrotów nieostrych, niejasnych, np. „wnoszę o przykładowe ukaranie”. Powinien raczej wskazywać, o jaki rodzaj kary i środka karnego oraz w jakim wymiarze wnosi.

Każde przemówienie oskarżyciela publicznego powinno zawierać nie tylko potępienie sprawcy czynu sprzecznego z prawem, ale również akcenty pouczające, przekonujące, a przede wszystkim odstrasające, i to zarówno

obwinionego, jak i publiczność przysłuchującą się przebiegowi rozprawy. Spełni ono wtedy bardzo ważne zadanie, oddziałując na te osoby profilaktycznie i wychowawczo.

Ze względu na rolę, jaką ma do odegrania przemówienie oskarżyciela publicznego, nie jest obojętny sposób jej wygłaszania. Funkcjonariusz powinien przemawiać w postawie stojącej, mówić spokojnie, ale dostatecznie głośno, bez zbędnej gestykulacji i afektacji, rzeczowo, ale nie monotennie. Obowiązują go poprawność językowa, logiczna argumentacja, odpowiedni dobór określeń i unikanie zwrotów obcojęzycznych czy trudno zrozumiałych. Wszystko to w powiązaniu z zewnętrznym wyglądem i umiejętnością zachowania się przed sądem grodzkim powinno kształtować pozytywną opinię o funkcjonariuszu jako reprezentancie całej Policji.

2.5. Sprawozdanie z rozprawy

Oskarżyciel publiczny jest jedynym funkcjonariuszem Policji, na którym spoczywa ciężar odpowiedzialności za sprawę o wykroczenie, w której wszczęto postępowanie przed sądem grodzkim. Poza obowiązkami natury procesowej, wynikającymi z roli oskarżyciela publicznego, spoczywają na nim obowiązki ściśle służbowe. Należy do nich ujawnienie wszelkich okoliczności, które wpłynęły ujemnie na przebieg rozprawy w związku z działalnością funkcjonariuszy Policji. Okoliczności te mogą mieć różnorodny charakter, a wśród najczęściej występujących można wymienić:

- zbyt późne przekazanie do sądu wniosku o ukaranie;
- niewłaściwie przedstawiony zarzut lub kwalifikacja prawna czynu;
- niezgłoszenie się funkcjonariusza Policji na rozprawę w charakterze świadka;
- niewykonanie przez jednostkę Policji zarządzenia w sprawie przymusowego doprowadzenia świadka lub obwinionego;
- niewłaściwe składanie zeznań przez świadka – funkcjonariusza Policji – stwierdzającego np., że nie pamięta zdarzenia.

Tego typu okoliczności powinny być przedstawione w sprawozdaniu z rozprawy, które w formie notatki służbowej należy opracować niezwłocznie po jej zakończeniu. Notatkę taką zgodnie z § 78 zarządzenia nr 323 Komendanta Głównego Policji należy przedłożyć organowi Policji drogą służbową.

3. Zaskarżanie rozstrzygnięć

3.1. Przyczyny odwoławcze

Rola oskarżyciela publicznego w konkretnej sprawie nie kończy się z chwilą przemówienia końcowego, a nawet z chwilą ogłoszenia orzeczenia. Po ogłoszeniu orzeczenia powinien on rozważyć, czy nie zachodzi potrzeba wniesienia środka odwoławczego. Jeżeli dojdzie do takiego wniosku, może skorzystać z uprawnień i żądać doręczenia odpisu orzeczenia.

Artykuł 104 § 1 k.p.w. określa bezwzględne przyczyny odwoławcze, i są to:

- orzeczenie wydała osoba nieuprawniona do orzekania albo sędzia podlegający wyłączeniu z mocy prawa lub niezdolny do orzekania;
- sąd był nienależycie obsadzony lub orzeczenie nie zostało podpisane;
- sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wojaskowego albo sąd wojaskowy orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego;
- sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu;
- orzeczono karę lub środek karny nieznanymi ustawie;
- zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie;
- obwiniony nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 21 § 1 k.p.w. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy;
- zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 5 § 1 pkt 4–10 k.p.w.

3.2. Apelacja i zażalenie

W procedurze w sprawach o wykroczenia znane są dwa środki odwoławcze nazywane zwyczajnymi środkami zaskarżania. Pierwszy z nich to apelacja, gdy ustawa tak stanowi. Przysługuje ona od wyroku sądu pierwszej instancji. Wiąże się to z faktem, że od wyroku nakazowego przysługuje sprzeciw, a nie apelacja.

Termin na wniesienie apelacji wynosi 7 dni dla postępowania zwyczajnego i nakazowego – od otrzymania wyroku wraz z uzasadnieniem, co nie oznacza, że apelacji lub sprzeciwu nie można złożyć bez otrzymania wyroku z uzasadnieniem. Apelację zgodnie z art. 105 § 1 k.p.w. zawsze wnosi się do sądu w formie pisemnej. Oskarżyciel publiczny, zgodnie z § 80 ust. 1 zdanie drugie zarządzenia nr 323 Komendanta Głównego Policji, może wnieść apelację zarówno na korzyść, jak i niekorzyść obwinionego.

W przypadku wniesienia apelacji od wyroku wydanego w postępowaniu przyspieszonym termin wniesienia apelacji ulega skróceniu i zgodnie z art. 92 § 1 pkt 6 k.p.w. wynosi 3 dni od daty ogłoszenia wyroku, gdy uzasadnienie sporządza się z urzędu, natomiast w pozostałych przypadkach – 3 dni od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Terminy do złożenia apelacji są terminami zawitymi.

Drugi środek odwoławczy to zażalenie. Przysługuje ono od postanowień, zarządzeń i innych czynności sądu w przypadkach przewidzianych ustawą. Można je wnieść zarówno na korzyść, jak i niekorzyść obwinionego.

Zgodnie z postanowieniami kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia Policja może wnieść zażalenie na:

- postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania;
- postanowienie o umorzeniu postępowania;
- postanowienie o odmowie przywrócenia terminu;
- zarządzenie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego;
- postanowienie o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania;
- zarządzenie o odmowie przyjęcia sprzeciwu od wyroku nakazowego;
- postanowienie uzupełniające wyrok (np. w przypadku nierozstrzygnięcia lub wadliwego rozstrzygnięcia sprawy w związku z dowodami rzeczowymi lub zaliczenia okresów wskazanych w art. 82 § 2 pkt 2 k.p.w. na poczet kar lub środków karnych);
- postanowienie o oddaleniu lub pozostawieniu wniosku o wznowienie postępowania bez rozpoznania;
- postanowienie o odmowie zatwierdzenia zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienia do kierowania pojazdami;
- postanowienie o odmowie zwolnienia z pracy osób obowiązanych do zachowania tajemnicy służbowej lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub pełnieniem funkcji co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek.

Termin wnoszenia zażaleń, które podobnie jak apelacje wnosi się w formie pisemnej, jest terminem zawitym i wynosi 7 dni od ogłoszenia orzeczenia, a gdy podlega ono doręczeniu, to od daty doręczenia. W tej kwestii istnieje jednakże wyjątek określony w art. 92 § 1 pkt 6 k.p.w., który dotyczy postanowienia o umorzeniu postępowania prowadzonego w trybie przyspieszonym – termin ten wynosi 3 dni od daty ogłoszenia postanowienia.

3.3. Kasacja

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia opowiada się za zasadą względnej niewzruszalności prawomocnych rozstrzygnięć. Prawomocność rozstrzygnięcia następuje wówczas, kiedy od niego nie przysługuje środek odwoławczy. W takim wypadku mamy do czynienia z powagą rzeczy

osądzonej, której następstwem jest odmowa wszczęcia postępowania lub jego umorzenia. Przepis art. 15 § 2 k.p.w. pozwala na wzruszenie prawomocnych rozstrzygnięć, ale tylko w trybie i przypadkach określonych w art. 110–112 k.p.w. Czynność ta nosi nazwę kasacji.

Uchylenie prawomocnych rozstrzygnięć, unormowane w dziale XI rozdziale 18 k.p.w., może dotyczyć tylko takiego rozstrzygnięcia, które uprawomocniło się i zakończyło postępowanie. Jedynym organem władnym do uchylecia prawomocnego rozstrzygnięcia w trybie art. 110–112 k.p.w. jest Sąd Najwyższy, który działa tylko na wniosek – nigdy z urzędu. Artykuł 110 § 1 k.p.w. określa podmioty mogące złożyć taki wniosek i są to Minister Sprawiedliwości, który jest jednocześnie Prokuratorem Generalnym, lub Rzecznik Praw Obywatelskich, a także Naczelny Prokurator Wojskowy w sprawach oddanych do kompetencji sądów wojskowych. Strony zainteresowane kasacją mogą jedynie występować do ww. podmiotów z wnioskiem o rozważenie wystąpienia z nią. Jak wynika z art. 522 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w., kasację w stosunku do tego samego obwinionego i od tego samego orzeczenia każdy uprawniony podmiot może wnieść tylko raz. Zgodnie z art. 110 § 2 k.p.w. niedopuszczalne jest wniesienie kasacji na niekorzyść obwinionego po upływie trzech miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

W postępowaniu kasacyjnym w sprawach o wykroczenia SN może orzekać:

- jednoosobowo, gdy jest to kasacja od orzeczenia niewydanego przez SN;
- w składzie trzech sędziów, gdy rozpatrywana jest kasacja od orzeczenia SN wydanego jednoosobowo lub w składzie trzech sędziów, gdy tak zarządził Prezes SN;
- w składzie siedmiu sędziów, gdy kasację rozpatrywał i wydał orzeczenie SN w innym składzie niż jednoosobowy.

W myśl art. 535 § 1 k.p.k. kasacja rozpatrywana jest na rozprawie lub na posiedzeniu, w którym nie uczestniczą strony. Po rozpoznaniu sprawy SN kasację oddala lub zaskarżone orzeczenie uchyla w całości albo części, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania. Oprócz tego może postępowanie umorzyć, a w przypadku niesłusznego skazania uniewinnia obwinionego.

Z chwilą uchylenia wyroku ustaje wykonanie kary, a wykonaną już karę w przypadku późniejszego skazania zalicza się na poczet nowo orzeczonej.

Jak już wyżej wspomniano, w sprawach o wykroczenia z art. 11 k.p.w. uznaje się zasadę względnej niewzruszalności prawomocnych rozstrzygnięć. Nie można przyjąć zasady bezwzględnej niewzruszalności prawomocnych rozstrzygnięć, gdyż niekiedy istnieje potrzeba ich wzruszenia. Chodzi tylko o to, aby takie przypadki ograniczyć do niezbędnego minimum oraz precyzyjnie określić powody wzruszenia i tryb, w jakim to może nastąpić. Służą temu przepisy art. 110–112 k.p.w. Zdanie drugie art. 110 § 1 k.p.w. stwierdza bardzo wyraźnie, że kasację można wnieść od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe. Bez znaczenia jest, czy orzeczenie kończące

sprawę zapadło w pierwszej instancji i uprawomocniło się bez zaskarżenia, czy też jest ono efektem postępowania odwoławczego, ale bezwzględnie zawsze musi być orzeczeniem kończącym całą sprawę.

W przypadku odmowy przyjęcia kasacji podmiot, który wnosił prośbę do podmiotu uprawnionego, może samodzielnie wystąpić do SN z zażaleniem na odmowę.

Kasacja może więc dotyczyć prawomocnych orzeczeń sądu (rejonowego) grodzkiego, a jako odwoławczego – sądu okręgowego, ponadto orzeczeń zapadłych w sądzie wznawiającym postępowanie, gdy orzekał on od razu merytorycznie, lub orzeczeń zapadłych w wyniku odwołań od ww. orzeczeń sądu wznawiającego.

Podstawy kasacyjne zostały określone w art. 111 k.p.w., który mówi o dwóch podstawach prawnych uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu. Pierwszą podstawą wniesienia kasacji mogą być uchybienia wskazane w art. 104 § 1 k.p.w. (patrz s. 22). Drugą może stanowić „rażące naruszenie prawa”, tj. prawa materialnego lub procesowego. Jednocześnie kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia nie precyzuje, co oznacza to sformułowanie. Każda kasacja złożona w przypadku naruszenia przepisów art. 104 § 1 k.p.w., jak również w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa będzie przyjęta przez Prezesa SN, w innych przypadkach odmawia się przyjęcia kasacji. Artykuł 111 k.p.w. wskazuje, że kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności orzeczonej kary do zarzucanego czynu. Analizując powyższe sformułowanie, należy stwierdzić, że ustawodawca miał na myśli taką sytuację, gdy składający wniosek o kasację jako jedyną przyczynę podaje właśnie niewspółmierność orzeczonej kary do zarzucanego czynu.

Aneks

Wzory pism procesowych

Komenda Miejska Policji
w Słupsku

Słupsk, dnia 22 października 2008 r.

Do
SĄDU REJONOWEGO
XII Wydział Grodzki
w Słupsku

Dotyczy sprawy:
Sygn. akt XII W 919/08

ZAŻALENIE

na postanowienie Sądu Rejonowego XII Wydział Grodzki w Słupsku z dnia 16 października 2008 r. o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie przeciwko Leonowi Krupie obwinionemu o czyn określony w art. 70 § 2 k.w.

Na podstawie art. 103 § 3 k.p.w. w zw. z art. 61 § 2 k.p.w. zaskarżam w całości powyższe postanowienie i wnoszę o jego uchylenie oraz rozpoznanie sprawy przez Sąd Grodzki na zasadach ogólnych.

Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. oraz art. 438 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. zarzucam obrazę art. 41 k.w. poprzez uznanie, że wobec obwinionego wystarczające jest zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego w postaci zastosowania kary przewidzianej w przepisach dyscyplinarnych zakładu pracy obwinionego.

Uzasadnienie

Komendant Miejski Policji w Słupsku skierował wniosek o ukaranie Leona Krupy obwinionego o to, że w dniu 11 sierpnia 2008 r. około godz. 07.15 w Słupsku przy ul. Słonecznej 26b na terenie Tartaku będąc w stanie po użyciu alkoholu (0,18 mg/dm³), podjął czynności zawodowe związane z obróbką drewna na traku taśmowym poziomym.

Prezes Sądu postanowieniem odmówił wszczęcia postępowania na podstawie art. 61 § 1 pkt 2 k.p.w., uznając, że wystarczającą reakcją jest zastosowany wobec obwinionego środek oddziaływania wychowawczego w postaci zastosowania kary dyscyplinarnej, jaką poniósł za swój czyn w zakładzie pracy.

Biorąc pod uwagę fakt, iż obwiniony Leon Krupa, popełniając wykroczenie w stanie po użyciu alkoholu, mógł spowodować poważne w skutkach zdarzenie, a ponadto jak wynika z zebranego w toku czynności wyjaśniających materiału dowodowego, nie po raz

pierwszy podjął czynności zawodowe w stanie po użyciu alkoholu i stosowane wobec niego kary dyscyplinarne nie przyniosły spodziewanego efektu. Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że trudno zgodzić się z poglądem Sądu, iż zastosowany wobec obwinionego środek oddziaływania wychowawczego jest wystarczającą reakcją na wykroczenie. Dlatego też niniejsze zażalenie jest w pełni zasadne.

Komendant Miejski Policji
w Słupsku

mł. insp. Krzysztof Krzywicki

**SĄD OKRĘGOWY
w Słupsku**

**za pośrednictwem
SĄDU REJONOWEGO
XII Wydział Grodzki
w Słupsku**

Dotyczy sprawy:
Sygn. akt XII W 779/08

APELACJA
od wyroku Sądu Rejonowego XII Wydział Grodzki w Słupsku
z dnia 09 września 2008 r.
w sprawie przeciwko Zbigniewowi Zaborowskiemu
obwinionemu o czyn z art. 90 § 1 k.w.

Na podstawie art. 103 § 2 k.p.w. zaskarżam wyrok Sądu Grodzkiego XII Wydział Grodzki w Słupsku (sygn. akt XII W 779/08) w całości na niekorzyść obwinionego Zbigniewa Zaborowskiego.

Na podstawie art. 438 pkt 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. zarzucam mu obrazę przepisów prawa materialnego poprzez nieuzasadnione zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary i rażącą niewspółmierność orzeczonej kary w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości czynu.

Na mocy art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. wnoszę o uchylenie powyższego wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie

W dniu 09 września 2008 r. Sąd Rejonowy w Słupsku XII Wydział Grodzki wyrokiem skazał Zbigniewa Zaborowskiego na karę nagany za to, że w dniu 13 lipca 2008 r. około godz. 10.30 w Słupsku na ul. Bałtyckiej, idąc wzdłuż jezdni, zmuszał do zmiany pasa ruchu lub zatrzymywania się poruszające się tą ulicą samochody, czym utrudnił ruch pojazdów na drodze publicznej.

Jak wynikało z zebranego w postępowaniu materiału dowodowego, w dniu 13 lipca 2008 r. Zbigniew Zaborowski, student Akademii Pomorskiej w Słupsku, wspólnie z kolegami spożywał na stacji przy ul. Portowej piwo. Gdy piwa zabrakło, wszyscy postanowili udać się do sklepu przy ul. Bałtyckiej celem dokonania zakupów. Idąc ul. Bałtycką, Zbigniew Zaborowski w pewnym momencie wszedł na jezdnię i dla zabawy zaczął

zatrzymywać przejeżdżające samochody, czym spowodował utrudnienie w ruchu drogowym. Taki stan faktyczny został ustalony m.in. na podstawie zeznań świadków: Piotra Nowackiego, Daniela Kornata – kolegów obwinionego, Mieczysława Sokoła – kierującego jednym z zatrzymywanych przez obwinionego pojazdów, a także na podstawie zeznań interweniujących policjantów Sekcji Ruchu Drogowego: sierż. Marka Draba i st. post. Grzegorza Paprockiego. Na miejscu zdarzenia obwinionego poddano badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. Wynik badania wyniósł 1,23 mg/dm³.

Za powyższe wykroczenie Sąd przy zastosowaniu art. 39 § 1 i 2 k.w. orzekł karę nagany. Jak wynika z uzasadnienia wyroku, Sąd biorąc pod uwagę warunki osobiste sprawcy, tj. fakt, że obwiniony jest studentem i znajduje się na utrzymaniu rodziców, a także to, że jego dziewczyna jest w ciąży, zastosował nadzwyczajne złagodzenie kary.

Sąd nie wziął jednak pod uwagę, że czyn obwinionego Zbigniewa Zaborowskiego nosił wysoki stopień społecznej szkodliwości i został popełniony pod wpływem alkoholu, co stanowi wręcz okoliczność obciążającą sprawcę wykroczenia i nie może stanowić okoliczności łagodzącej.

Biorąc powyższe argumenty pod uwagę, wnoszę jak na wstępie.

Komendant Miejski Policji
w Słupsku

mł. insp. Krzysztof Krzywicki

**SĄD REJONOWY
XII Wydział Grodzki
w Słupsku**

Dotyczy sprawy
Sygn. akt XII W 988/08

SPRZECIW

**od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego XII Wydział Grodzki w Słupsku
z dnia 08 października 2008 r. w sprawie przeciwko Tomaszowi Kowalowi
obwinionemu o czyn z art. 124 k.w.**

**Na podstawie art. 506 § 1 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 k.p.w. składam sprzeciw
od powyższego wyroku.**

**Na podstawie art. 506 § 3 k.p.k. w związku z art. 94 § 1 k.p.w. wnoszę
o skierowanie sprawy do rozpoznania w postępowaniu zwyczajnym.**

UZASADNIENIE

W dniu 24 sierpnia 2008 r. Komendant Miejski Policji w Słupsku wystąpił do Sądu Rejonowego w Słupsku XII Wydział Grodzki z wnioskiem o ukaranie Tomasza Kowala obwinionego o to, że w dniu 28 lipca 2008 r. około godz. 20.10 w Słupsku przy ul. Konarskiego 13, rzucając kamieniami, umyślnie wybił szybę w drzwiach wejściowych do klatki schodowej o wartości 217 zł, działając na szkodę Spółdzielni Mieszkaniowej „Dom nad Słupią”, tj. o czyn z art. 124 § 1 k.w.

W dniu 08 października 2008 r. Sąd Rejonowy XII Wydział Grodzki w Słupsku wydał w przedmiotowej sprawie wyrok nakazowy, uznając Tomasza Kowala winnym zarzucanego mu czynu i wymierzając karę miesiąca ograniczenia wolności, zobowiązał go do wykonania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Kara, jaką Sąd Rejonowy XII Wydział Grodzki w Słupsku wymierzył Tomaszowi Kowalowi, nie jest adekwatna do stopnia społecznej szkodliwości czynu dokonanego przez obwinionego. Sąd w wyroku nie w pełni uwzględnił motywację i szczególnie naganny sposób działania obwinionego. Trudno też dopatrzeć się w tym wyroku gwarancji uwzględnienia prawnie chronionego interesu pokrzywdzonego, który ma prawo do uzyskania rekompensaty w zamian za poniesione straty materialne, stanowiące skutek czynu obwinionego. W tej sytuacji można odnieść wrażenie, że wymierzona kara nie do końca spełnia swoje cele zapobiegawcze i wychowawcze wobec skazanego.

Rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych umożliwi ponowne rozważenie okoliczności mających wpływ na wymiar kary i środka karnego przewidzianego w art. 124 k.w.

Komendant Miejski Policji
w Słupsku
mł. insp. Krzysztof Krzywicki

Słupsk, dnia 3 listopada 2008 r.

asp. Marian Służbisty
asystent ds. wykroczeń
Komisariatu Policji w Ustce

Do Prezesa
Sądu Rejonowego
w Słupsku

Dotyczy sprawy:
Sygn. akt XII W-2210 /08
Obwiniony: Nikodem Nowek
zam. Słupsk, ul. Kowalska 1/12

WNIOSEK O WYŁĄCZENIE SĘDZIEGO

Na mocy art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 16 § 1 k.p.w. wnoszę o wyłączenie sędziego SR Janusza Kowalskiego od rozpoznania sprawy, sygn. akt nr XII W-2110/08.

Uzasadnienie

Obwiniony Nikodem Nowek wielokrotnie publicznie przyznawał się do znajomości z sędzią SR Januszem Kowalskim. Obaj są członkami koła łowieckiego „Rączka Łania”. Sędzia Janusz Kowalski był wielokrotnie widywany w towarzystwie obwinionego na zbiorowych polowaniach organizowanych przez ww. koło łowieckie.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę, stwierdzam, że występują wątpliwości co do bezstronności sędziego, i dlatego wnoszę jak na wstępie.

asp. Marian Służbisty

.....
podpis

Słupsk, dnia 4 listopada 2008 r.

asp. Marian Służbisty
asystent ds. wykroczeń
Komisariatu Policji w Ustce

Do
Komendanta
Komisariatu Policji
w Ustce

Dotyczy sprawy:
RSoW-1313/08

WNIOSEK O WYŁĄCZENIE OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO

Na mocy art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 19 § 1 k.p.w. wnoszę o wyłączenie mnie z funkcji oskarżyciela publicznego w sprawie RSoW-1313/08.

Uzasadnienie

Informuję, że w przedmiotowej sprawie w charakterze obwinionego występuje Leon Niezależny, który jest mężem siostry mojej żony.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę, stwierdzam, że występują wątpliwości co do mojej bezstronności, i dlatego wnoszę jak na wstępie.

asp. Marian Służbisty

.....
podpis

Mowy końcowe

Wykroczenie w ruchu drogowym – mowa końcowa z podziałem na elementy

Wstęp

Wysoki Sądzie. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, wnioszek o ukaranie złożony przez Komendanta Miejskiego Policji w Słupsku przeciwko obwinionemu Markowi Kosińskiemu – popieram w całości.

Rozwinięcie

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że w dniu 10 maja 2008 r. około godz. 19.30 na drodze publicznej pomiędzy miejscowościami Słupsk – Bierkowo, obwiniony kierując samochodem osobowym m-ki Fiat Punto o numerze rej. GS 00981, podczas kierowania pojazdem nie zachował należytej ostrożności i uderzył w tył prawidłowo jadącego w tym samym kierunku i wykonującego sygnalizowany manewr skrętu w prawo samochodu osobowego Ford Mondeo o numerze rej. GSL 3212, kierowanego przez Macieja Jeża, czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Przeprowadzone na miejscu zdarzenia czynności dowodowe, m.in. oględziny miejsca kolizji oraz przesłuchania pokrzywdzonego i świadków będących pasażerami samochodu Ford Mondeo – Janiny Jeż i Leona Rysia wskazują, że kierujący pojazdem Ford Maciej Jeż dojeżdżając do skrzyżowania drogi Słupsk – Bierkowo, zaczął zwalniać i około 30 metrów przed skrzyżowaniem włączył kierunkowskaz sygnalizujący skręt w prawo, w drogę dojazdową do cmentarza komunalnego. W tym momencie znajdujący się w pojeździe Ford usłyszeli pisk opon hamującego samochodu i po chwili odczuli uderzenie w tył pojazdu. Obwiniony Marek Kosiński początkowo nie przyznał się do zarzucanego mu czynu, twierdząc, że kierujący samochodem Ford Mondeo nie zasygnalizował wykonywanego manewru skrętu, w wyniku czego doszło do zderzenia obu pojazdów, i to kierujący Fordem jest winny. Jego wersję miała potwierdzić jadąca z nim pasażerka Krystyna Kopeć. Jednak z jej przesłuchania wynika, że nie widziała momentu poprzedzającego zderzenie, gdyż w tym czasie była zajęta rozmową z kierującym Markiem Kosińskim, co świadczy o tym, iż obwiniony nie zachował należytej ostrożności podczas kierowania pojazdem. Ponadto wersję, iż sprawcą wykroczenia jest Marek Kosiński, potwierdza ustalony w toku czynności wyjaśniających inny świadek, Mieczysław Grabski, który w tym czasie jechał rowerem w przeciwnym kierunku i dokładnie widział całe zdarzenie. Zebrane dowody jednoznacznie wskazują na winę Marka Kosińskiego w doprowadzeniu do zdarzenia wyczerpującego znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w.

Zakończenie

Mając na uwadze powyższe, wnoszę o uznanie Marka Kosińskiego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu. Jednocześnie biorąc pod uwagę jego stan majątkowy oraz to, że nie był dotychczas karany za jakiegokolwiek przestępstwa i wykroczenia, wnoszę o ukaranie obwinionego karą grzywny w wysokości 1000 złotych.

Wykroczenie w ruchu drogowym

Wysoki Sądzie. Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, wniosek o ukaranie złożony przez Komendanta Miejskiego Policji w Słupsku przeciwko obwinionemu Markowi Kosińskiemu – popieram w całości.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że w dniu 10 maja 2008 r. około godz. 19.30 na drodze publicznej pomiędzy miejscowościami Słupsk – Bierkowo, obwiniony kierując samochodem osobowym m-ki Fiat Punto o numerze rej. GS 00981, podczas kierowania pojazdem nie zachował należytej ostrożności i uderzył w tył prawidłowo jadącego w tym samym kierunku i wykonującego sygnalizowany manewr skrętu w prawo samochodu osobowego Ford Mondeo o numerze rej. GSL 3212, kierowanego przez Macieja Jeża, czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Przeprowadzone na miejscu zdarzenia czynności dowodowe, m.in. oględziny miejsca kolizji oraz przesłuchania pokrzywdzonego i świadków będących pasażerami samochodu Ford Mondeo – Janiny Jeż i Leona Rysia wskazują, że kierujący pojazdem Ford Maciej Jeż dojeżdżając do skrzyżowania drogi Słupsk – Bierkowo, zaczął zwalniać i około 30 metrów przed skrzyżowaniem włączył kierunkowskaz sygnalizujący skręt w prawo, w drogę dojazdową do cmentarza komunalnego. W tym momencie znajdujący się w pojeździe Ford usłyszeli pisk opon hamującego samochodu i po chwili odczuli uderzenie w tył pojazdu. Obwiniony Marek Kosiński początkowo nie przyznał się do zarzucanego mu czynu, twierdząc, że kierujący samochodem Ford Mondeo nie zasygnalizował wykonywanego manewru skrętu, w wyniku czego doszło do zderzenia obu pojazdów, i to kierujący Fordem jest winny. Jego wersję miała potwierdzić jadąca z nim pasażerka Krystyna Kopeć. Jednak z jej przesłuchania wynika, że nie widziała momentu poprzedzającego zderzenie, gdyż w tym czasie była zajęta rozmową z kierującym Markiem Kosińskim, co świadczy o tym, iż obwiniony nie zachował należytej ostrożności podczas kierowania pojazdem. Ponadto wersję, iż sprawcą wykroczenia jest Marek Kosiński, potwierdza ustalony w toku czynności wyjaśniających inny świadek, Mieczysław Grabski, który w tym czasie jechał rowerem w przeciwnym kierunku i dokładnie widział całe zdarzenie. Zebrane dowody jednoznacznie wskazują na winę Marka Kosińskiego w doprowadzeniu do zdarzenia wyczerpującego znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę o uznanie Marka Kosińskiego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu. Jednocześnie biorąc pod uwagę jego stan majątkowy oraz to, że nie był dotychczas karany za jakiegokolwiek przestępstwa i wykroczenia, wnoszę o ukaranie obwinionego karą grzywny w wysokości 1000 złotych.

Wykroczenia porządkowe

Wysoki Sądzie. Wniosek skierowany przez Komendanta II Komisariatu Policji w Słupsku przeciwko Tadeuszowi Piszpanowi popieram w części dotyczącej popełnienia przez obwinionego wykroczenia z art. 51 § 2 k.w.

W toku przeprowadzonego przed sądem postępowania dowodowego ustalono, iż w nocy z 15 na 16 lipca 2008 r. patrol policji w składzie st. post. Konrad Jasiński i post. Grzegorz Potrzeba z polecenia dyżurnego podjął interwencję w klatce schodowej budynku mieszczącego się w Słupsku przy ul. Mochnackiego 10, gdzie mieszkańcy zgłaszali zakłócenie spoczynku nocnego przez nietrzeźwego mężczyznę. Policjanci na miejscu zastali siedzącego na schodach mężczyznę, który głośno wykrzykiwał niezrozumiałe zwroty i uderzał ręką o poręcz, powodując hałas. Policjanci próbowali mężczyznę uspokoić, zwracając mu uwagę, że dopuszcza się zakłócenia spoczynku nocnego, i przystąpili do legitymowania. W postępowaniu dowodowym policjanci zeznali, iż wszelkie próby uzyskania danych personalnych nie odniosły oczekiwanego skutku, pomimo pouczenia sprawcy o odpowiedzialności za wykroczenie z art. 65 § 2 k.w. Mężczyzna ten na pytania o nazwisko odpowiadał bełkotliwą mową, cytując: „...no, pisz pan...”, co mogło być mylnie zrozumiane, a policjanci nie pytali o inne dane, co potwierdzają mieszkańcy posesji. Policjanci poinformowali obwinionego, że dopuścił się wykroczenia z art. 51 § 2 k.w. oraz art. 65 § 2 k.w. i doprowadzili go do izby wytrzeźwień. W toku czynności wyjaśniających taki zarzut też mu postawiono. Sam obwiniony wyjaśnił, że był pijany i nie pamięta całego zdarzenia. Stan ten potwierdziło badanie przeprowadzone w izbie wytrzeźwień, które wykazało zawartość 1,59 mg/dm³ alkoholu w wydychanym powietrzu.

Wysoki Sądzie. Nie ulega żadnej wątpliwości, że obwiniony dopuścił się wykroczenia zakłócenia spoczynku nocnego, co zgodnie potwierdzają wszyscy świadkowie. Natomiast z zebranego materiału dowodowego nie wynika jednoznacznie, że obwiniony umyślnie z pełną świadomością odmówił udzielenia informacji co do swoich danych osobowych.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, jak też fakt, iż obwiniony do tej pory nie był karany, wnoszę o uznanie go winnym popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 51 § 2 k.w. i wymierzenie kary grzywny w wysokości 300 zł. Natomiast kwestię odpowiedzialności z wykroczenie z art. 65 § 2 k.w. pozostawiam do oceny sądowi.

Tablice pogładowe

PRZYPADKI OBLIGATORYJNEGO UDZIAŁU OSKARŻYCIELA W ROZPRAWIE

(§ 72 ust. 2 zarządzenia nr 323
Komendanta Głównego Policji)

- rozpoznaniu podlega czyn o znacznym stopniu społecznej szkodliwości, popełniony przez sprawcę uprzednio karanego albo będącego w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka
- czyn jest objęty postępowaniem przyspieszonym
- uczestniczy obrońca
- uczestniczy biegły powołany na wniosek Policji
- przewiduje się orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów
- Policja wniosła środek odwoławczy

OBOWIĄZKI SŁUŻBOWE POLICJANTA WYSTĘPUJĄCEGO W ROLI OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO

- należyte przygotowanie się do wykonywania swoich zadań, w szczególności zapoznanie się z:
 - treścią wniosku o ukaranie,
 - materiałem dowodowym,
 - danymi dotyczącymi uprzedniej karalności obwinionego
- za zgodą sędziego usunięcie braków formalnych lub oczywistych pomyłek pisarskich, które nie wymagają zwrócenia wniosku o ukaranie wnioskodawcy
- sporządzenie i przedłożenie przełożonemu notatki służbowej w przypadku stwierdzenia uchybień i nieprawidłowości w sprawach kierowanych do sądu, w zakresie rozpoznania tych spraw i udziału policjantów w postępowaniu przed sądem

UPRAWNIENIA PROCESOWE POLICJANTA WYSTĘPUJĄCEGO W ROLI OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO

- wnoszenie i popieranie wniosku o ukaranie
- zgłaszanie wniosków dowodowych co do dalszego biegu postępowania (np. odroczenia rozprawy) i przeprowadzania dowodów (np. bezpośredniego przesłuchania świadków)
- przedkładanie nowych dowodów oraz wnioskowanie o ich przeprowadzenie (np. powołanie biegłego), gdy wyniknie taka potrzeba
- zadawanie pytań obwinionemu, świadkom i biegłemu w toku ich przesłuchania
- zabranie głosu po zamknięciu przewodu sądowego w celu ustosunkowania się do postępowania dowodowego i kwestii odpowiedzialności obwinionego
- replika na argumenty zawarte w przedmowie obwinionego lub jego obrońcy
- składanie środków zaskarżenia
- uczestniczenie w rozprawie i posiedzeniu sądu odwoławczego

OBOWIĄZKI PROCESOWE OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO

- zawiadomienie ujawnionego pokrzywdzonego (pokrzywdzonych) o przesłaniu wniosku o ukaranie do sądu
- pouczenie pokrzywdzonego o prawie do włączenia się do postępowania
- przygotowanie się do uczestniczenia w rozprawie (w szczególności zapoznanie się z treścią wniosku o ukaranie i materiałem dowodowym)
- zawiadomienie ujawnionego pokrzywdzonego o odstąpieniu od przekazania wniosku o ukaranie do sądu i uprawnieniach wynikających z tej sytuacji
- zawiadomienie osoby składającej zawiadomienie o wykroczeniu, a nie będącej pokrzywdzonym o prawie wniesienia zażalenia do organu nadrzędnego

PRZYPADKI WYŁĄCZENIA OSKARŻYCIELA PUBLICZNEGO OD UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU

(art. 40 § 1 pkt 1–4 i 6 k.p.k.
w zw. z art. 19 k.p.w.)

- sprawa dotyczy tego oskarżyciela bezpośrednio
- oskarżyciel:
 - jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób
 - jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k. albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli
 - był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły
 - brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie
 - jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie (wyłącznie na wniosek, np. pokrewieństwo z innymi uczestnikami procesu – świadkami)

**PRZYPADKI WYŁĄCZENIA SĘDZIEGO
OD UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU**
(art. 40 i 41 k.p.k. w zw. z art. 16 k.p.w.)

- sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio
- sędzia:
 - jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób
 - brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone
 - brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw
 - prowadził mediację
 - jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie – na wniosek (np. pokrewieństwo z innymi uczestnikami procesu – świadkami)

BEZWZGLĘDNE PRZYCZYNY ODWOŁAWCZE (art. 104 § 1 k.p.w.)

- orzeczenie wydała osoba nieuprawniona do orzekania albo sędzia podlegający wyłączeniu z mocy prawa lub niezdolny do orzekania
- sąd był nienależycie obsadzony lub orzeczenie nie zostało podpisane
- sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wojskowego albo sąd wojskowy orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego
- sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu
- orzeczono karę lub środek karny nieznanymi w ustawie
- zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie
- obwiniony nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 21 § 1 k.p.w. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy
- zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 5 § 1 pkt 4–10 k.p.w.

WZGLĘDNE PRZYCZYNY ODWOŁAWCZE
(art. 438 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.)

- obraza przepisów prawa materialnego
- obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła mieć wpływ na treść orzeczenia
- błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mogły mieć wpływ na treść tego orzeczenia
- rażąca niewspółmierność kary lub niesłuszne zastosowanie albo niezastosowanie środka zabezpieczającego lub innego środka

ZWYCZAJNE ŚRODKI ODWOŁAWCZE

(art. 103–109 k.p.w.)

apelacja – służy stronom od wyroku sądu pierwszej instancji

zażalenie – przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie stronom, a także osobie, której postanowienie, zarządzenie lub inne czynności bezpośrednio dotyczą

sprzeciw – służy stronom od wyroku nakazowego

NADZWYCZAJNY ŚRODEK ZASKARŻENIA

(art. 110–112 k.p.w.)

kasacja – wnoszona od każdego prawomocnego rozstrzygnięcia kończącego postępowanie sądowe

Może ją wnieść wyłącznie Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich.

APELACJA

Apelację wnosi się od wyroku pierwszej instancji, chyba że ustawa stanowi inaczej (dotyczy wyroku nakazowego, od którego służy sprzeciw) – art. 103 § 2 k.p.w.

Apelację wnosi się na piśmie w terminie **7 dni** od daty otrzymania wyroku wraz z uzasadnieniem, chyba że ustawa stanowi inaczej (**3 dni** w postępowaniu przyspieszonym).

Orzeczenia można zaskarżyć w całości lub w części.

Jeżeli dotyczy tylko winy lub kary, to obejmować będzie całe rozstrzygnięcie.

Jeżeli dotyczy określonego środka karnego, to dotyczy tylko tego środka, a nie całego rozstrzygnięcia.

Oskarżyciel może zaskarżyć orzeczenie także na korzyść obwinionego (art. 425 § 3 i 4 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.).

Sądem apelacyjnym jest sąd okręgowy (art. 14 § 1 pkt 1 k.p.w.).

UPRAWNIENI DO WNIESIENIA APELACJI

Apelację mogą wnosić:

- strony,
- prokurator (gdy nie jest oskarżycielem),
- przedstawiciele stron (obrońca, pełnomocnik).

O przyjęciu apelacji sąd zawiadamia strony, obrońców i pełnomocników, po czym akta przekazuje niezwłocznie sądowi odwoławczemu.

ZAŻALENIE

Zażalenie przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie na:

- postanowienie o zwolnieniu świadka z zachowania tajemnicy (art. 41 § 3 k.p.w.),
- zatrzymanie osoby (art. 47 § 1 k.p.w.),
- postanowienie o zabezpieczeniu zajętych przez Policję przedmiotów (art. 48 § 4 k.p.w.),
- postanowienie o odmowie uchylenia kary porządkowej (art. 51 § 3 k.p.w.),
- postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania (art. 59 § 2 k.p.w.),
- postanowienie o umorzeniu postępowania (art. 61 § 2 i art. 62 § 2 k.p.w.),
- postanowienie uzupełniające wyrok (art. 84 § 1 k.p.w.),
- postanowienie o przekazaniu sprawy dowódcy wojskowemu (art. 87 § 2 i 3 k.p.w.),
- zarządzenie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego (art. 429 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.),
- zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji (art. 530 § 3 k.p.w. w zw. z art. 112 k.p.w.),

ZAŻALENIE c.d.

- zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania (art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 k.p.k. i art. 113 § 1 k.p.w.),
- postanowienie o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania (art. 430 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.),
- postanowienie w kwestii właściwości sądu (art. 35 § 3 k.p.k. w zw. z art. 11 § 1 k.p.w.),
- postanowienie o odmowie przywrócenia terminu zawitego (art. 126 § 3 k.p.k. w zw. z art. 38 § 1 k.p.w.),
- postanowienie dotyczące zatrzymania i przymusowego doprowadzenia obwinionego (art. 75 § 3 k.p.k.),
- postanowienie o przeszukaniu i zatrzymaniu rzeczy (art. 236 k.p.k. w zw. z art. 44 § 5 k.p.w.),
- postanowienie o wydanie Polsce zagranicznego orzeczenia o zatrzymaniu dowodów (art. 589n § 1 k.p.k. w zw. z art. 38 § 1 k.p.w.),
- postanowienie o oddaleniu lub pozostawieniu wniosku o wznowienie bez rozpoznania (art. 547 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.p.w.),
- postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania (art. 626 § 3 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.w.).

SPRZECIW

- obwinionemu i oskarżycielowi przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do sądu, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym **7 dni** od doręczenia tego wyroku
- prezes sądu odmawia przyjęcia sprzeciwu, jeżeli został wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną
- w razie wniesienia sprzeciwu wyrok nakazowy traci moc; sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych
- sprzeciw może być cofnięty do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej
- sąd rozpoznający sprawę po wniesieniu sprzeciwu nie jest związany treścią wyroku nakazowego, który utracił moc

Bibliografia

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2007 r. Nr 109, poz. 756 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j.: Dz.U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848).

Zarządzenie nr 323 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2008 r. w sprawie metodyki wykonywania przez Policję czynności administracyjno-porządkowych w zakresie wykrywania wykroczeń oraz ścigania ich sprawców (Dz. Urz. Komendy Głównej Policji nr 9, poz. 48 z dnia 29 kwietnia 2008 r.).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 249).

Grzegorz T., Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz, wyd. 4, Warszawa 2008.

